

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Poyafzal. Taglik, patak va ostlik uchun sinov usuli. Suvda eruvchan moddalarning miqdori

(ISO 20869:2010, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti

Toshkent

So‘z boshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan QABUL QILISHGA TAQDIM ETILDI.

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2024-yil 12 - avgustdagi 45/XSt-son buyrug‘i bilan TASDIQLANDI.

3 Ushbu standart ISO 20869:2010 “Footwear — Test method for outsoles, insoles, linings and insoles — Water soluble content” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

Kirish

ISO (Xalqaro Standartlashtirish Tashkiloti) - milliy standartlar organlari (ISO a'zo organlar) butun dunyo federatsiyasi hisoblanadi. Xalqaro standartlarni tayyorlash bo'yicha ishlar odatda ISO texnik qo'mitalari tomonidan amalga oshiriladi. Texnik qo'mita tashkil etilgan mavzudan manfaatdor bo'lgan har bir a'zo organ ushbu qo'mitada vakillik qilish huquqiga ega. Ishda ISO bilan hamkorlik qiluvchi xalqaro tashkilotlar, davlat va nodavlat tashkilotlar ham ishtirok etmoqda. ISO Xalqaro elektrotexnika komissiyasi (IEC) bilan elektr standartlashtirishning barcha masalalari bo'yicha yaqin hamkorlik qiladi.

Xalqaro standartlar ISO/IEC direktivalarining 2-qismida keltirilgan qoidalarga muvofiq ishlab chiqilgan.

Texnik qo'mitalarning asosiy vazifasi xalqaro standartlarni tayyorlashdir. Texnik qo'mitalar tomonidan qabul qilingan Xalqaro standartlar loyihasi a'zolarga ovoz berish uchun yuboriladi. Xalqaro standart sifatida e'lon qilish ovoz beruvchi a'zolarning kamida 75% roziligini talab qiladi.

E'tibor bering, ushbu hujjatning ayrim elementlari patent huquqlariga bog'liq bo'lishi mumkin. ISO har qanday yoki barcha bunday patent huquqlarini aniqlash uchun javobgar emas.

ISO 20869 standartlashtirish bo'yicha Yevropa qo'mitasi (CEN) CEN/TC 309 poyabzal texnik qo'mitasi tomonidan ISO/TC 216 poyabzal texnik qo'mitasi bilan hamkorlikda ISO va CEN o'rtasidagi texnik hamkorlik to'g'risidagi bitimga (Vena kelishuvi) muvofiq tayyorlangan. .

Ushbu ikkinchi nashr texnik jihatdan qayta ko'rib chiqilgan birinchi nashrni (ISO 20869:2001) bekor qiladi va almashtiradi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo'llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Poyafzal. Taglik, patak, ostlik va qo‘yiladigan taglik uchun sinov usuli. Suvda eruvchan moddalarning miqdori

**Обувь. Метод испытания подошв, стелек, подкладок и вкладных стелек.
Содержание водорастворимых веществ**

Footwear. Test method for outsoles, insoles, linings and insocks. Water soluble content

Amalga kiritish sanasi 12.10.2024

1 Qo‘llanish doirasi

Ushbu standart taglik, patak, ostlik va qo‘yiladigan taglik uchun suvda eruvchan moddalarni aniqlash usulini belgilaydi.

2 Standartlarga havolalar

Quyidagi standart ushbu matndagi havolalar orqali ushbu standart qoidalarini tashkil etuvchi qoidalarni o‘z ichiga oladi. Sanasi ko‘rsatilgan havolalar uchun faqat keltirilgan nashr qo‘llaniladi. Sanasi ko‘rsatilmagan havolalar uchun havolali hujjatning so‘nggi nashri (shu jumladan har qanday o‘zgartirishlar) qo‘llaniladi.

ISO 17709 Footwear — Sampling location, preparation and duration of conditioning of samples and test pieces (Poyabzal. Namuna olish joyi, namunalar va sinov namunalarini tayyorlash va konditsionerlash davomiyligi)

ISO 18454 Footwear — Standard atmospheres for conditioning and testing of footwear and components for footwear (Poyabzal. Poyafzal va poyabzal komponentlarini konditsionerlash va sinovdan o‘tkazish uchun standart atmosferalar).

3 Atamalar va ta’riflar

Ushbu standartning maqsadlari uchun quyidagi atamalar va ta’riflar qo‘llaniladi.

3.1 Suvda eruvchan moddalar

Muayyan sharoitlarda materialdan suvda eriydigan barcha moddalarning miqdori

3.2 Suvda eriydigan noorganik moddalar

Sulfatlangan kul suvda eriydigan moddalar

3.3 Suvda eriydigan organik moddalar

Umumiy suvda eruvchan moddalar va sulfatlangan kul suvda eruvchan moddalar o‘rtasidagi farq.

4 Uskunalar

Quyidagi uskunalar va materiallardan foydalanish kerak:

4.1 keng bo'yinli va zich mahkamlangan shisha yoki rezina tiqinli hajmi 650 ml dan 750 ml gacha bo'lgan kolba

4.2 Diametri 185 mm bo'lgan gofirovka qilingan filtr.

4.3 500 ml o'lchov idishi.

4.4 50 ml yuborish uchun pipetka.

4.5 50 ml saqlash uchun kvarts, platina yoki chinni tekis pastki bug'lanish vannasi va mos quritgichlar.

4.6 Voronka va 300 ml Erlenmeyer kolbasi.

4.7 (50 ± 10) rpm $(0,867 \pm 0,167)^{-s}$ ga etishi mumkin bo'lgan mos silkitgich.

4.8 Termometr.

4.9 0,1 mg sezuvchanlik bilan laboratoriya balansi.

4.10 Analitik tarozi.

4.11 (102 ± 2) °C ga sozlangan tegishli pech.

4.12 Suv hammomi.

4.13 (690 ± 10) °C ga sozlangan Mufel pechi.

5 Reaktivlar

5.1 Distillangan suv.

5.2 1 mol/l sulfat kislota.

6 Namuna olish

Sinov namunalari ISO 17709 ga muvofiq olinishi kerak.

Materialni kamida 30 erituvchi qaynatish uchun Soxhlet apparati yordamida diklorometan bilan maydalash va ekstraktsiya qilish kerak. Materialni ISO 18454 ga muvofiq 24 h davomida tozalang. Kamida ikkita sinov namunasi talab qilinadi.

7 Sinov usuli

7.1 Suvda chayqatish

2 h davomida (50 ± 10) rpm aylanish tezligida mexanik ravishda chayqatiladi, 10 g konditsioner tuproq va diklorometandan olingan materialni 500 ml distillangan suv bilan (23 ± 2) °C da keng bo'yinli kolbaga (4.1) soling.

7.2 Oqish suvi

Kolba tarkibini shaffof bo'lguncha qatlamli filtr orqali filtrlang. Birinchi 50 ml filtratni to'kib tashlang. Keyingi 50 ml filtratdagi eruvchan organik va noorganik moddalarni aniqlang.

7.3 Suvda eruvchan moddalarning umumiy miqdori

Suv hammomida (4.12) quruq bo'lgunga qadar bug'lanadi, aniq 50 ml filtrat oldindan tortilgan idishda $(690 \pm 10)^\circ\text{C}$ ga qadar qizdiriladi, $(102 \pm 2)^\circ\text{C}$ da taxminan 2 h davomida quritiladi; eksikatorida sovutib oling; va tezda torting. Kichik quritgichga bir vaqtning o'zida faqat bitta stakan va katta quritgichga ikkitadan ko'p bo'lmasligi kerak. Og'irlikni yo'qotish 2 mg dan kam bo'lgunga qadar quritishni takrorlang, lekin 8 soatdan oshmasligi kerak.

7.4 Suvda eriydigan moddalarning sulfatlangan kuli

7.3 ga muvofiq olingan qoldiqni stakanga bir necha tomchi 1 mol/l sulfat kislota (5.2) qo'shib yaxshilab namlang, sulfat kislota bug'i yo'qolguncha past olovda qaynatiladi. Qizil issiqqa qadar qizdiring. 15 min davomida $(690 \pm 10)^\circ\text{C}$ da mufel pechiga (4.13) o'tkazing. Eksikatorida sovutib, imkon qadar tezroq torting. Qoldiqning massasi doimiy bo'lguncha kislota qo'shish, isitish, sovutish va tortishni takrorlang.

Izoh - Agar suvda eriydigan noorganik moddalarning massasi 2,0% dan kam bo'lsa, 100 ml yoki 200 ml alikotdan foydalanish kerak.

8 Natijalarni ifodalash

8.1 Suvda eruvchan moddalarning umumiy miqdori, m_{ws} , foizda (1) tenglama bilan aniqlanadi.

$$m_{ws} = \frac{r_d \times 10 \times 100}{m_c}$$

Bu yerda:

r_d - quruq qoldiqning massasi, grammda;

m_c - komponentning asl massasi, grammda.

8.2 Suvda eruvchan moddalarning sulfatlangan kuli, m_{saws} , foizda (2) tenglama bilan berilgan.

$$m_{saws} = \frac{r_{si} \times 10 \times 100}{m_c}$$

Bu yerda:

r_{si} - sulfatlangan kalsinlanish qoldig'ining grammdagi massasi.

8.3 Suvda eriydigan organik moddalar suvda eriydigan umumiy va suvda eriydigan noorganik moddalar o'rtasidagi farqdir.

Natijada har bir sinov bo'lagi uchun olingan ikkita qiymatning o'rtacha qiymati.

Barcha qiymatlar tarkibida yog' bo'lmagan namunaviy namunalarga asoslanadi.

9 Sinov bayonnomasi

Sinov bayonnomasida kamida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

- ushbu standartga havola, ya'ni ISO 20869:2010;
- 8-bo'limga muvofiq ifodalangan, o'nlik kasrgacha yuqoriga yoki pastga yaxlitlangan natijalar;
- namunani to'liq identifikatsiya qilish;
- ushbu sinov usuliga havola;
- sinov sanasi.

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 61.060